Helsinki Työllisyyspalvelut
Sysselsättningstjänster
Employment Services

28.5.2025

Taneli Kuusiholma
Johtava asiantuntija
Helsingin työllisyyspalvelut

Lausunto

Helsingin työllisyyspalvelujen lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle maahanmuuttajaäitien työllistymisestä

Yleistä

Helsingin työllisyyspalvelut kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi maahanmuuttaneiden äitien työllistymisestä. Maahanmuuttaneiden naisten työllisyysaste Helsingissä on selkeästi matalammalla tasolla verrattuna maahanmuuttaneisiin miehiin tai valtaväestöön.[1] Syinä tähän pidetään mm. hoivavastuista johtuvaa hidasta pääsyä työvoimapalveluihin sekä pitkiin perhevapaisiin kannustavaa kotihoidontukea.

Helsingin työllisyyspalvelut tarjoaa ryhmän työllisyyden edistämiseksi työvoimapalvelulain sekä kotoutumislain määrittelemien lakisääteisten palvelujen lisäksi myös muita kunnan yleiseen toimialaan kuuluvia palveluja. Ryhmän tavoittaminen ja työllistymistä edistäviin palveluihin ohjaaminen on ottanut kotoutumislain kokonaisuudistuksen sekä TE-palvelu-uudistuksen yhteydessä merkittäviä edistysaskeleita. Ryhmä on ollut epätietoinen velvollisuuksistaan, oikeuksistaan ja suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä motivoitunut osallistumaan palveluihin.

Palvelujärjestelmän näkökulmasta maahanmuuttaneiden äitien kotoutumista ja työllistymistä tukevien palvelujen merkittävin puute liittyy pidempään maassa asuneiden henkilöiden palveluihin, joihin ei sovelleta lakia kotoutumisen edistämisestä.

Helsingin työllisyyspalvelut

Lain työvoimapalvelujen järjestämisestä mukaan työvoimaviranomainen vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä ja tarjoamisesta asiakkaalle. Lain kotoutumisen edistämisestä mukaan kotoutuja-asiakkaille tarjottavista kotoutumista edistävistä palveluista vastaa työnhakijoiden osalta työvoimaviranomainen ja muiden kuin työnhakijoiden osalta kunta.

Helsingin kaupunki on organisoinut nämä palvelut yhden toimijan, työllisyyspalveluiden vastuulle. Ratkaisun tavoitteena on vahvistaa kotoutujien osaamisen kehittämistä ja työllisyyden edistämistä sekä yhtenäistää palvelupolkuja. Työllisyyspalveluiden tehtävänä on huolehtia julkisten työvoimapalveluiden tuottamisesta, kaupungin työllisyyden edistämisestä sekä niihin liittyvästä kehittämisestä ja koordinaatiosta ja työikäisten kotoutumista edistävien palveluiden tuottamisesta.

Työllisyyspalvelujen asiakkaina on noin 73 000 työnhakijaa, joista 28 000 on vieraskielisiä ja joista 20 000 on ulkomaan kansalaisia. Kotoutuja-asiakkaita

[1] Saukkonen, Pasi (2024): Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2022. Helsingin kaupunki 2024:4.

työllisyyspalveluilla on noin 6 600, joista tällä hetkellä on tavoitettu noin 150 muita kuin työnhakijoita. Kotoutuja-asiakkaita palvelee eri kohderyhmien tarpeisiin erikoistuneet asiantuntijat. Yhteensä kotoutujien palveluita tuottaa ja järjestää noin 80 työntekijää.

Maahanmuuttaneet kotiäidit työllisyyspalveluissa

Työllisyyspalvelujen kotoutuja-asiakkaiden perhetilanteesta on heikosti seurantatietoa. Asiakastyöhön käytettäviin KEHA-keskuksen kehittämiin tietojärjestelmiin A-TMT (työnhakijoille) ja Koto AJ (muille kuin työnhakijoille) ei kirjata tietoa asiakkaan perhetilanteesta.

Kohdentunein tieto maahanmuuttaneista kotiäideistä on karttunut vuoden vaihteessa käynnistetyssä muiden kuin työnhakijoiden palvelussa, joka tavoittaa vasta maahan muuttaneita lasten kotihoidon tukea tai toimeentulotukea saavia henkilöitä kotoutumista edistäviin palveluihin. Uudistunut laki kotoutumisen edistämisestä mahdollistaa ryhmän tavoittamisen Kelan asiakastietojen avulla. Vuositasolla näitä ennustetaan olevan noin 300-400.

Työllisyyspalvelujen kotoutuja-asiakkaat ovat yleisesti ottaen taustoiltaan hyvin heterogeeninen ryhmä. Työnhakijoiksi ilmoittaudutaan vaihtelevilla koulutustaustoilla, noin 35 % on suorittanut korkea-asteen tutkinnon, toisaalta noin 10 % on luku- ja kirjoitustaidottomia. Muiden kuin työnhakijoiden palveluun tavoitetusta noin sadasta asiakkaasta huomattava osuus on ollut korkeakoulutettuja. Kotoutuja-asiakkaat puhuvat äidinkielinään lähes sataa eri kieltä, suurimmat kieliryhmät ovat arabia, somali, venäjä, ukraina ja englanti.

Maahanmuuttaneiden kotiäitien työllistymisen esteet voivat liittyä esimerkiksi perhetilanteeseen, osaamiseen, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä syrjintään[2]. Ryhmän lähtömaissa on Suomea useammin sukupuolten työnjakoon perustuva perhemalli, jossa naisen tehtäväksi nähdään hoiva ja miehen tehtäväksi perheen elannon ansaitseminen. Osaamiseen liittyviä työllistymisen esteitä ryhmällä voivat olla mm. kielitaidon puute, suomalaisen työelämän ja työmarkkinoiden heikko tuntemus, heikot työnhakutaidot, digitaidot tai koulutus. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen voi olla hankalaa työmarkkinoilla, jossa korostuvat kokoaikaiset työsuhteet. Luottamus varhaiskasvatukseen voi olla vähäistä. Maahanmuuttaneet kohtaavat suomalaisilla työmarkkinoilla myös rekrytointisyrjintää, joka hidastaa työllistymistä.[3]

Maahanmuuttaneiden kotiäitien kotoutumista ja työllistymistä edistävät palvelut työllisyyspalveluissa

Maahanmuuttaneille äideille tarjottavien työllisyyttä edistävien palveluiden valikoimaan vaikuttavat lainsäädännön mukaan henkilön status (työnhakija, työvoiman ulkopuolella

[2] Larja, Liisa (2020): Maahanmuuttajanaiset työmarkkinoilla ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriö 2019:10.
[3] Ahmad, Akhlaq (2025): A Comparative Analysis of the Reception of Immigrants into Finnish Working Life in 2016 and 2024. Työ- ja elinkeinoministeriö 2025:6.

oleva) ja kuinka pitkään hän on asunut Suomessa (oikeus kotoutumissuunnitelmaan). Palvelutarjontaa on laajennettu erityisesti kotihoidon tuella oleville alkuvaiheen maahanmuuttaneille henkilöille. Palveluvalikoiman suhteen haasteellisin ryhmä ovat pidempään maassa asuneet kotoutumisen haasteita omaavat henkilöt.

Helsingin työllisyyspalvelut tarjoaa työvoiman ulkopuolella oleville kotiäideille monipuolisesti ryhmälle kehitettyjä lastenhoidolla tuettuja palveluja työväenopistoissa ja leikkipuistoissa, kuten monikielistä yhteiskuntaorientaatiota, kielikursseja suomen tai ruotsin kielellä sekä kerhotoimintaa. Lisäksi koko työllisyyspalvelujen työnhakijoille suunniteltu palveluvalikoima on käytössä myös tälle ryhmälle. Työnhakijoiden palveluista on hyödynnetty kevään 2025 aikana erityisesti ura- ja ammatinvalinnan psykologien sekä opinto-ohjaajien palveluita.

Työvoiman ulkopuolella olevat kotiäidit ovat olleet työllisyyspalvelujen yhteydenotoista pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä. Henkilöille on annettu ohjausta ja neuvontaa oikeuksista, velvollisuuksista sekä saatavissa olevista palveluista kuten varhaiskasvatuksesta. Kelan luovuttamien listojen kautta tavoitetuista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ohjatuista henkilöistä 90 % on laatinut myös kotoutumissuunnitelman, jossa hän sitoutuu osallistumaan kotoutumista edistävään toimintaan.

Työvoiman piiriin siirtyville työttömille alkuvaiheen maahanmuuttaneille tarjotaan kotoutumislain kotoutumisohjelman mukaisia palveluja, kuten monikielisiä yhteiskuntaorientaatiota, kotoutumiskoulutusta, työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja sekä työnhaun tukea. Palvelutarjontaa on suunnattu eri oppimisvalmiuksia omaaville ja eri koulutustason saavuttaneille kotoutujille. Henkilöitä tuetaan varhaiskasvatuksen palveluihin hakeutumisessa. Palveluja tarjoavat kotoutuja-asiakkaiden palvelutarpeisiin erikoistuneet asiantuntijat, jotka hyödyntävät tarvittaessa työssään tulkkeja.

Työvoiman piiriin siirtyville työttömille pidempään maassa asuneille äideille tarjotaan samoja työvoimapalvelulain mukaisia palveluja kuin muillekin työnhakijoille. Pidempään maassa asuneilla henkilöillä voi kuitenkin olla kotoutuja-asiakkaisiin verrattavia palvelutarpeita kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyen esimerkiksi pitkän kotivanhemmuuden jälkeen. Työvoimapalvelulaki tai kotoutumislaki eivät kuitenkaan tunnista tällaisia palvelutarpeita muiden kuin luku- ja kirjoitustaidottomien ja ihmiskaupan uhrien osalta. Esimerkiksi kielitaidon kehittäminen ei lainsäädännön mukaan ole mahdollista työttömyysetuudella tuetuin opinnoin, vaan kielitaitoa tulee hankkia sivutoimisin opinnoin. Osa työllisyysalueista kuten Helsinki pyrkii kuitenkin tarjoamaan palvelutarpeeltaan kotoutujiin verrattaville asiakkaille mm. kielitaitoa ja yhteiskuntatietoutta kehittäviä työvoimakoulutuksia.

Lopuksi

Maahanmuuttaneilla äideillä on valtaväestöön verrattuna usein päällekkäisiä työllistymisen esteitä ja perheeseen liittyviä vastuita, joita voi valtaväestön näkökulmasta olla vaikea hahmottaa. Sopeutuminen pohjoismaiseen kahden elättäjän perhemalliin voi olla haastavaa tilanteessa, jossa äidille voi kohdistua odotuksia lasten kasvattamisesta

lähtömaan tapojen mukaisesti.[4] Maahanmuuttaneille äideille on kehitetty uudenlaisia palveluja ja kohderyhmää on vuoden 2025 alusta pystytty tavoittamaan lakisääteisiin kotoutumista edistäviin palveluihin. Ensikokemukset palvelusta ovat olleet hyvin lupaavia ja äidit ovat olleet palveluista kiinnostuneita.

Maahanmuuttaneiden äitien kokemuksen, työllistymisen esteiden ja palvelutarpeiden ymmärtäminen edellyttää pidempää kokemusta kohderyhmän palvelemisesta sekä kohderyhmän kuulemista eri seikoista, jotka vaikuttavat heidän elämäntilanteeseensa. Palvelujärjestelmän näkökulmasta maahanmuuttaneiden äitien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen edellyttäisi ryhmän nopeampaa tavoittamista ja sitouttamista kotoutumista tukeviin palveluihin. Pidempään maassa asuneiden kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyviä palvelutarpeita ei tunnisteta lainsäädännössä riittävästi ja se voi johtaa työttömyyden pitkittymiseen työllisyysalueilla, joilla näihin tarpeisiin ei vastata.

[4] Eronen, Eija & Alho, Rolle (2025). Suomen somaliäitien kokemukset arjesta ja työmarkkinoille kiinnittymisestä. E2-tutkimus.